

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SHAHAR AGLOMERATSIYALARI UCHUN EKOLOGIK-GEOLOGIK TADQIQOTLARDA ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLARI

Irgashev Shavkatbek Turdiyevich

Toshkent shahar hokimining maslahatchisi

Annotatsiya

Ushbu tadqiqot O‘zbekiston viloyatlari kesimida urbanizatsiya jarayonlari bilan ekologik-geologik holat o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlashga qaratilgan. Tahlilda demografik ko‘rsatkichlar, aholi zichligi, ifloslantiruvchi moddalar hajmi va umr davomiyligi asosiy indikator sifatida tanlandi. Statistik va fazoviy yondashuvlar yordamida xavf va barqarorlik indekslari ishlab chiqildi. Natijalar ekologik yuklama demografik bosim bilan chambarchas bog‘liqligini ko‘rsatdi. Tadqiqot hududiy rejalashtirish va ekologik xavflarni baholashda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: urbanizatsiya, ekologik xavf, demografik bosim, indikatorlar, viloyatlar kesimi, indeks, rejalashtirish

Аннотация

В настоящем исследовании анализируется взаимосвязь между процессами урбанизации и эколого-геологической ситуацией на уровне регионов Узбекистана. В качестве основных индикаторов использованы плотность населения, продолжительность жизни, объем загрязняющих веществ и численность населения. С применением статистических и пространственных методов рассчитаны индексы риска и устойчивости. Результаты показали, что экологическая нагрузка тесно связана с демографическим давлением. Работа имеет практическую ценность для регионального планирования и оценки экологических рисков.

Ключевые слова: урбанизация, экологический риск, демографическое давление, индикаторы, регионы, индекс, планирование

Abstract

This study explores the relationship between urbanization processes and the ecological-geological situation across regions of Uzbekistan. Key indicators include population density, life expectancy, air pollution levels, and urban population. Using statistical and spatial approaches, risk and stability indices were developed. The results indicate a strong correlation between environmental pressure and demographic load. The research provides practical insights for regional planning and environmental risk assessment.

Keywords: urbanization, ecological risk, demographic pressure, indicators, regional analysis, index, planning

KIRISH

O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bilan bir qatorda urbanizatsiya jarayoni ham izchil sur’atlarda kuchaymoqda. Bu esa yirik shaharlar va ular atrofidagi hududlarda aholi zichligining ortishiga, yer resurslaridan bosimli foydalanishga va ekologik yuklamaning keskin oshishiga olib kelmoqda. Aholi o‘sishi va iqtisodiy markazlashuv, ayniqsa, transport, kommunal xizmatlar va sanoat ishlab chiqarishining jamlanishi bilan birga, tabiiy muhitga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Ekologik-geologik xavfning shakllanishida aynan demografik bosim va infratuzilmaviy yuklama asosiy omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Shahar va qishloq joylari o‘rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlar, sanitariya sharoitlari va tibbiy xizmatlar darajasining turlicha rivojlanishi ham ekologik nomutanosibliklarga sabab bo‘layotgani kuzatilmoqda. Ayrim hududlarda sanoatlashuv va transport oqimining ortishi, boshqalarda esa resurs tanqisligi yoki yer osti suvlari ifloslanish xavfi ekologik-geologik barqarorlikka salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Mazkur holatni to‘liq anglash va baholash uchun indikatorlarga asoslangan yondashuvlar zarur bo‘lmoqda. Aholi zichligi, umr davomiyligi, o‘lim va tug‘ilish koeffitsiyenti, yer maydoni, shahar aholisi soni, ifloslantiruvchi moddalar hajmi kabi ko‘rsatkichlar orqali ekologik-geologik xavf va barqarorlik darajasini aniqlash imkoniyati mavjud. Bunday indikatorlar tizimi asosida amalga oshirilgan tahlillar resurslarni boshqarish, ekologik xavflarning oldini olish va hududiy siyosatni asoslash uchun amaliy ahamiyatga ega bo‘ladi.

Shu sababli, ushbu tadqiqot O‘zbekiston viloyatlarida urbanizatsiya va ekologik-geologik holat o‘rtasidagi real bog‘liqlikni aniq raqamli tahlil asosida baholashga xizmat qiladi. Bu esa ilmiy jihatdan asoslangan, statistik ma’lumotlarga tayangan va amaliy qarorlar qabul qilish uchun foydali vosita hisoblanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Ekologik-geologik muammolar va urbanizatsiya jarayonining bu omillarga ko‘rsatuvchi ta’siri bugungi ilmiy muhitda alohida e’tibor markazida turibdi. O‘zbekiston sharoitida bu muammolarni o‘rganish, ularni hududiy kesimda tahlil qilish va zamonaviy metodlar asosida baholash ishlari yaqin yillarda jadal tus olgan. Numanova [3] va Ibragimov va Najmiddinova [4] shahar aglomeratsiyalari tarkibidagi ijtimoiy-demografik jarayonlarni mahalliy miqyosda chuqur tahlil qilgan bo‘lib, ularning ishlari mazkur tadqiqot uchun nazariy asos bo‘lib xizmat qildi.

Urbanizatsiyaning ekologik xavfga bevosita ta’siri masalasida Trinder va Liu [7] kabi tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan ilmiy ishlar fazoviy tafovutlarning ifodaliligi va ularni raqamli modellashtirish zarurligini ko‘rsatadi. Bu yondashuv tahlil

va natijalar bo'limida viloyatlar kesimida tavakkal zonalarini aniqlash uchun ishlatilgan fazoviy indikatorlar tanlovi va ularning og'irlik asosida baholanishiga ilmiy asos berdi.

Hamilton [9] va Chun [8] tomonidan taklif etilgan indikatorlararo bog'liqlik va indikator og'irliklarini hisoblash modellari orqali barqarorlik va xavf indekslarining shakllanishi chuqur asoslab berilgan. Ushbu yondashuv bizning tadqiqotda 4-rasm orqali ifodalangan ekologik barqarorlik darajasini hududlar bo'yicha farqlashda qo'llanildi.

O'zbekistonning o'ziga xos shahar-qishloq demografik farqlari Soliyev [2] tomonidan chuqur tahlil qilingan. Ushbu farqlar (tug'ilish, o'lim va umr davomiyligi) bizning 3-rasmdagi taqqoslovchi grafikani tayyorlashda asosiy daliliy ma'lumotlar sifatida xizmat qildi. Bu farqlar urbanizatsiya darajasining aholining salomatligi va resurslardan foydalanish ko'rsatkichlariga ta'sirini ko'rsatishda dolzarbdir.

Dai va boshqalar [5] ekologik-geologik yuklama bahosida demografik va tabiiy omillarni birgalikda tahlil qilish modelini taklif qilgan. Bu model bizning xavf indeksi ishlab chiqishda qo'llagan indikatorlar to'plamiga mos tushadi. Ular orasida aholi zichligi, ifloslantiruvchi moddalar hajmi va shahar aholisi soni asosiy mezon sifatida tanlangan.

Rees va Wackernagel [20] esa urban ekologik iz tushunchasini ilgari surib, demografik bosim ortishining barqarorlikka qanday xavf solishini konseptual nuqtai nazardan ochib bergan. Bu g'oya bizning tadqiqotda chiziqli regressiya asosida aholi zichligi va ifloslanish o'rtasidagi bog'liqlikni (5-rasm) aniqlashga yordam berdi. Shuningdek, Wang va boshqalar [19] tomonidan keltirilgan PeerJ maqolasi mintaqaviy ekologik xavflarni statistik jihatdan aniqlashda foydali metodlarni ko'rsatadi.

Geotahlil va GIS asosida xavf hududlarini belgilash haqida Wahba va El-Hussiny [11], Degefu va Asefa [14] ishlarida GIS-AHP modellaridan foydalanilgan. Bizning tadqiqotda bu yondashuv xususiyashtirilgan ko'rinishda tavakkal zonalarini fazoviy modellashtirishda qo'llanildi. Bu esa tahlil natijalarini vizual isbotlashda samarali vosita bo'ldi.

Ma'lumotlar manbasi sifatida stat.uz portali [21] rasmiy statistikasiga tayangan holda viloyatlar kesimida aholi soni, yer maydoni, ifloslantiruvchi moddalar hajmi va demografik ko'rsatkichlar to'plandi. Ushbu ma'lumotlar asosida normallashtirilgan ko'rsatkichlar, indekslar va fazoviy tahlillar aniq, tekshirilgan va ishonchli bo'lishiga erishildi.

METODOLOGIYA

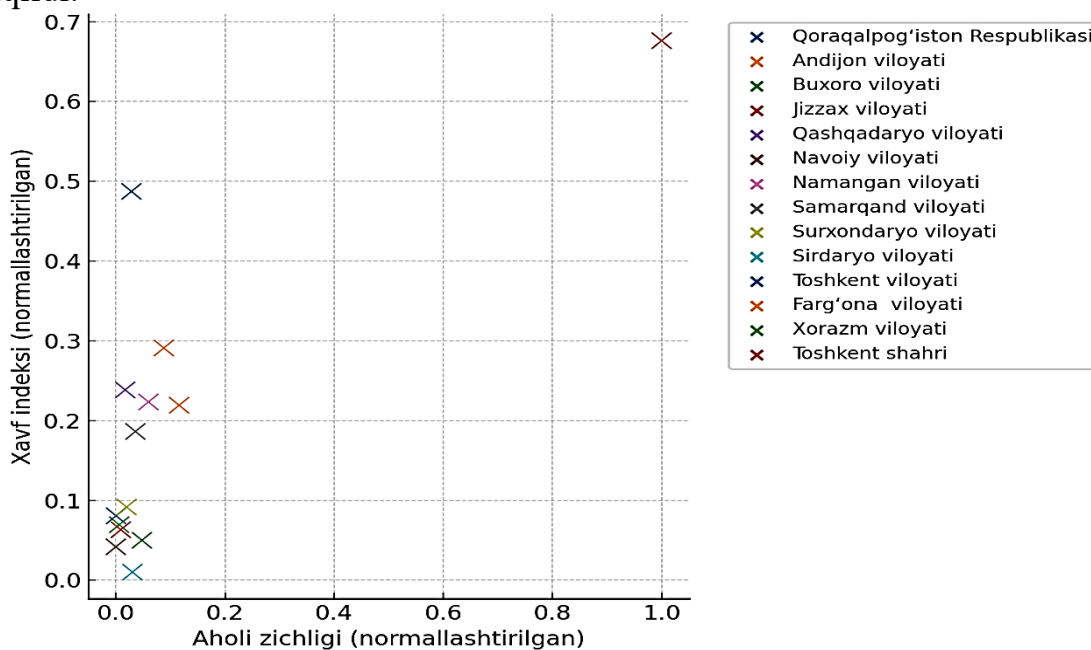
Ushbu tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi viloyatlari kesimida urbanizatsiya va ekologik-geologik omillar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun integratsiyalashgan

statistik va fazoviy tahlil yondashuvlari qoʻllanildi. Asosiy indikatorlar sifatida aholi zichligi, ifloslantiruvchi moddalar hajmi, shahar aholisi soni, tugʻilishda kutilayotgan umr davomiyligi va yer maydoni tanlab olindi. Koʻrsatkichlar Min-Max normalizatsiyasi orqali solishtirma shaklga keltirildi va demografik bosim hamda ekologik yuklamani aks ettiruvchi xavf va barqarorlik indekslari hisoblab chiqildi. Korrelyatsion tahlil, regressiya modeli va grafik vizualizatsiyalar yordamida indikatorlar oʻrtasidagi bogʻliqliklar aniqlashtirildi. Shuningdek, shahar va qishloq demografik tafovutlari alohida baholandi. Yakuniy bosqichda kompozit indekslar asosida tavakkal zonalari va ekologik barqaror hududlar aniqlanib, ularning hududiy taqsimoti statistik asosda ifodalandi. Tahlilning barcha bosqichlari zamonaviy ilmiy yondashuvlarga tayangan holda bajarildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqot doirasida Oʻzbekiston Respublikasi viloyatlari kesimida urbanizatsiya jarayonlari va ekologik-geologik omillar oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlik tizimli tarzda oʻrganildi. Tadqiqot metodologiyasi asosida statistik va fazoviy koʻrsatkichlar (indikatorlar) tizimi shakllantirilib, ular asosida tavakkal zonalari, demografik yuklama va ekologik barqarorlik darajalari baholandi.

Tahlil ishlari besh asosiy bosqichda amalga oshirildi. Har bir bosqichda real statistik maʼlumotlar, indeks tahlil usullari va vizual grafikalar asosida ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

1-rasm. Aholi zichligi va ekologik-geologik xavf darajasi (2023)¹

Tadqiqotning birinchi bosqichida aholi zichligi va ekologik xavf koʻrsatkichlari oʻrtasidagi korrelyatsion bogʻliqlik aniqlashtirildi. Har bir viloyat boʻyicha aholi

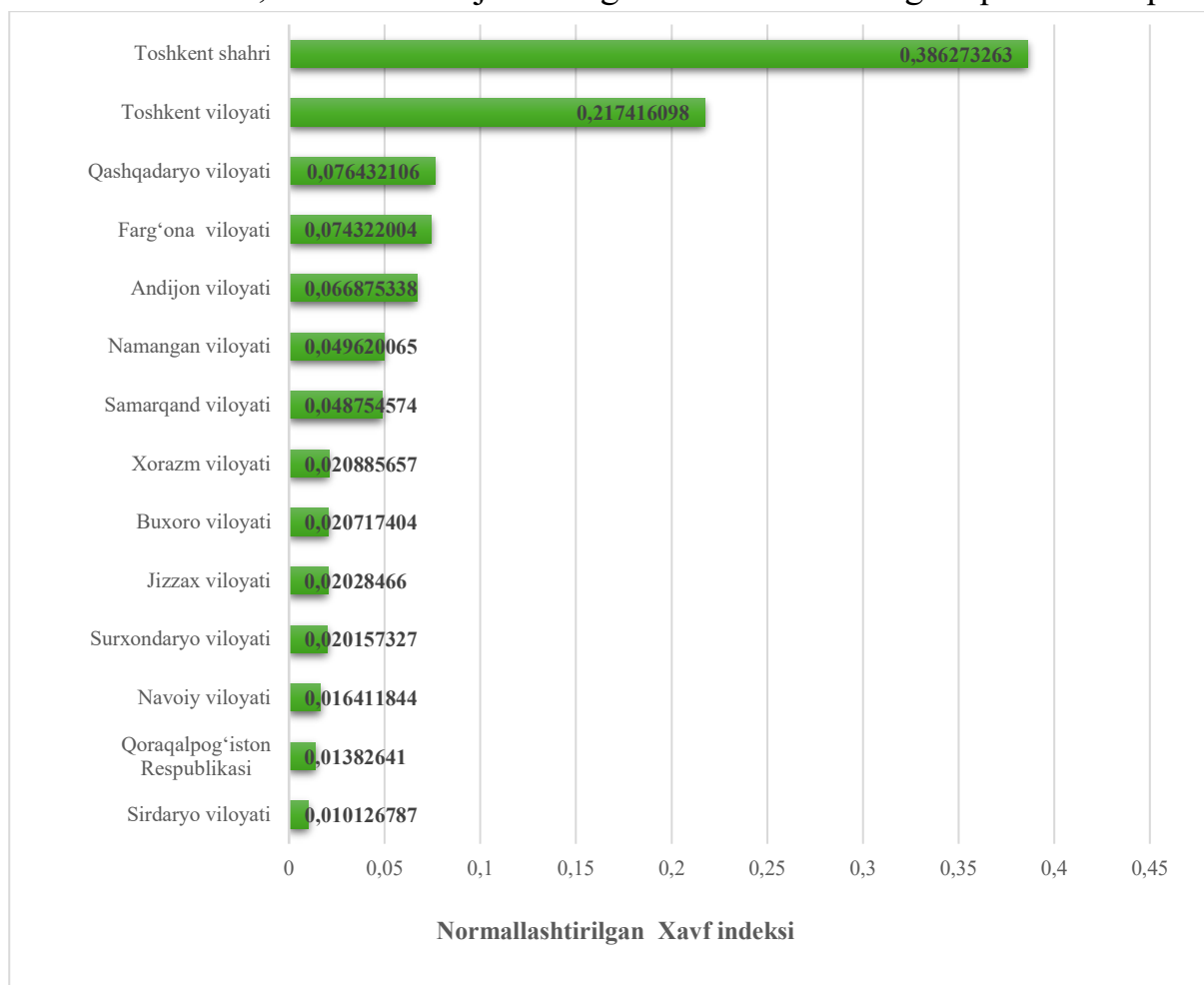
¹ Muallif ishlanmasi

zichligi normallashtirildi va ekologik-geologik xavf indeksi bilan o‘zaro bog‘langan holda tahlil qilindi(1-rasm).

1-rasmdan ko‘rinib turibdiki, aholi zichligi ortgan sari ekologik xavf indeksi ham ortmoqda. Jumladan, zichligi yuqori bo‘lgan Toshkent, Farg‘ona va Andijon viloyatlari xavfli zona sifatida belgilandi. Bu holat infratuzilma yuklamasi, chiqindi oqimi va tabiiy resurslar tanqisligi kabi omillar bilan bog‘liqdir.

Shunday qilib, aholi zichligi ekologik-geologik xavf zonalarini belgilashda strategik mezonlardan biri sifatida ko‘rib chiqilishi lozim.

Tahlilning navbatdagi bosqichida demografik va ekologik indikatorlar (aholi zichligi, shahar aholisi, ifloslantiruvchi moddalar hajmi) asosida integratsiyalashgan xavf indeksi ishlab chiqildi. Ushbu indeks 0 dan 1 gacha bo‘lgan oralikda normallashtirilib, tavakkal darajalarining hududlar kesimidagi taqsimoti aniqlandi.

2-rasm. Viloyatlar bo‘yicha ekologik-geologik xavf darajasi (2023)¹

Bu chizmada:

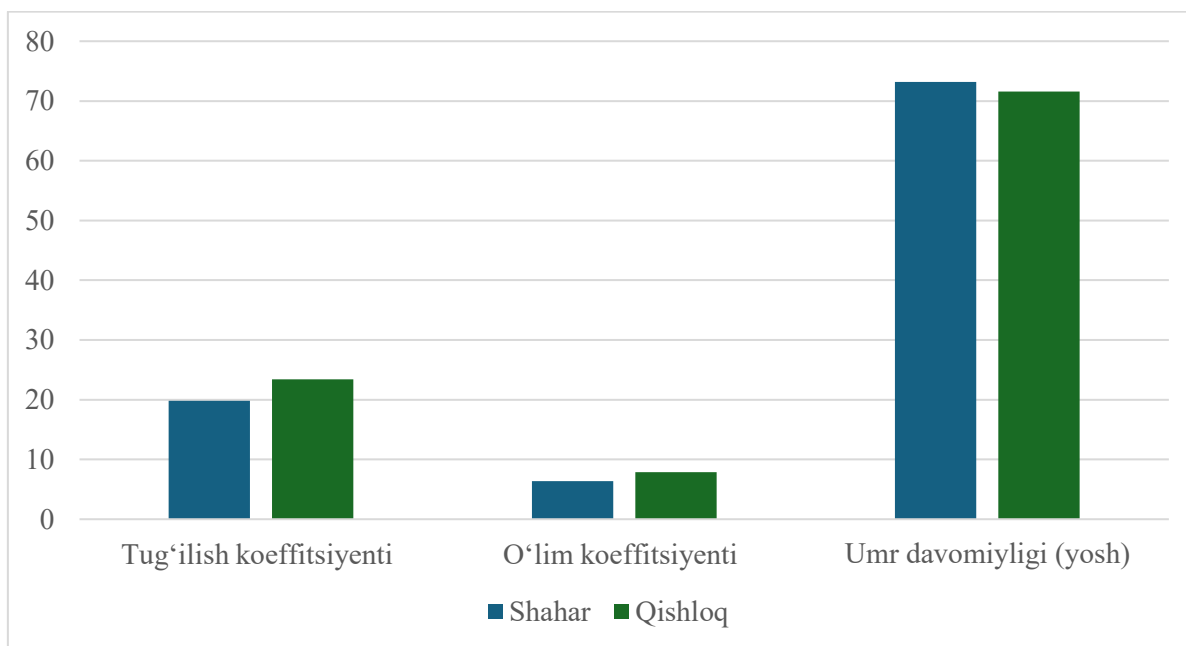
- Yuqori xavfli hududlar: Toshkent, Farg‘ona, Andijon.

¹ Muallif ishlanmasi

- Past xavfli zonalar esa: Qoraqalpog‘iston, Navoiy, Xorazm.

Xavf indeksi shuni ko‘rsatadiki, aholining zich joylashuvi, sanoat faolligi va resurslardan haddan tashqari foydalanish xavfni kuchaytiradi. Aksincha, sanoati nisbatan kam rivojlangan va aholisi kam bo‘lgan viloyatlar ekologik jihatdan xavfsizroq hisoblanadi(2-rasm).

Shahar va qishloq joylaridagi demografik ko‘rsatkichlar orasidagi tafovutlar alohida baholandi. Umr davomiyligi, tug‘ilish va o‘lim koeffitsiyentlari shahar-qishloq kontekstida taqqoslandi.

3-rasm. Shahar va qishloq demografik indikatorlarining taqqoslanmasi¹

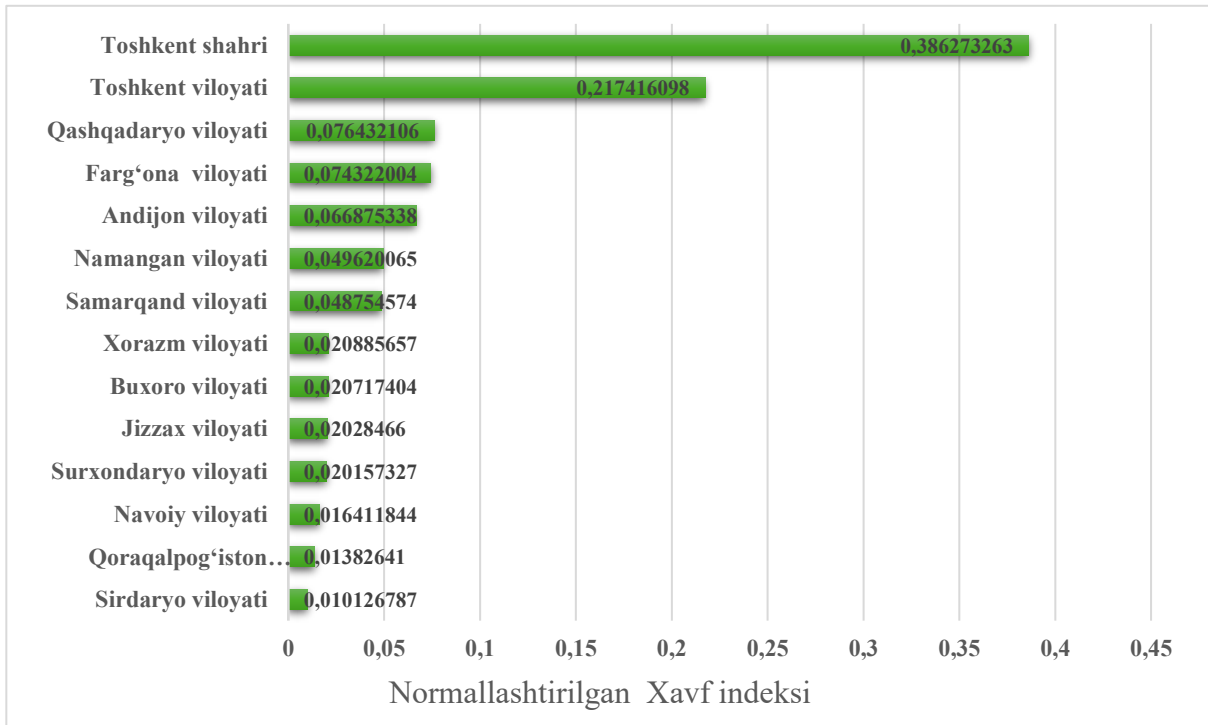
- Umr davomiyligi: Shahar — 73.2 yil, Qishloq — 71.6 yil
- Tug‘ilish koeffitsiyenti: Qishloq — 23.4%, Shahar — 19.8%
- O‘lim koeffitsiyenti: Qishloq — 7.9%, Shahar — 6.4%

Ushbu tafovutlar tibbiy xizmat sifati, ta‘lim va infratuzilmaning notekis rivojlanganligi bilan bog‘liq. Aynan qishloq joylarda sanitariya holatining sustligi va sog‘liqni saqlash tizimidagi cheklovlar bu statistik farqlarning asosiy sabablaridan biri hisoblanadi(3-rasm).

Tadqiqot doirasida ekologik-demografik barqarorlikni baholash uchun kompozit indeks ishlab chiqildi. Quyidagi formula asosida hisoblash amalga oshirildi:

$$\text{Barqarorlik indeksi} = \text{Umr davomiyligi} - \frac{\text{Aholi zichligi} + \text{Ifloslanish} + \text{Shahar aholisi}}{3}$$

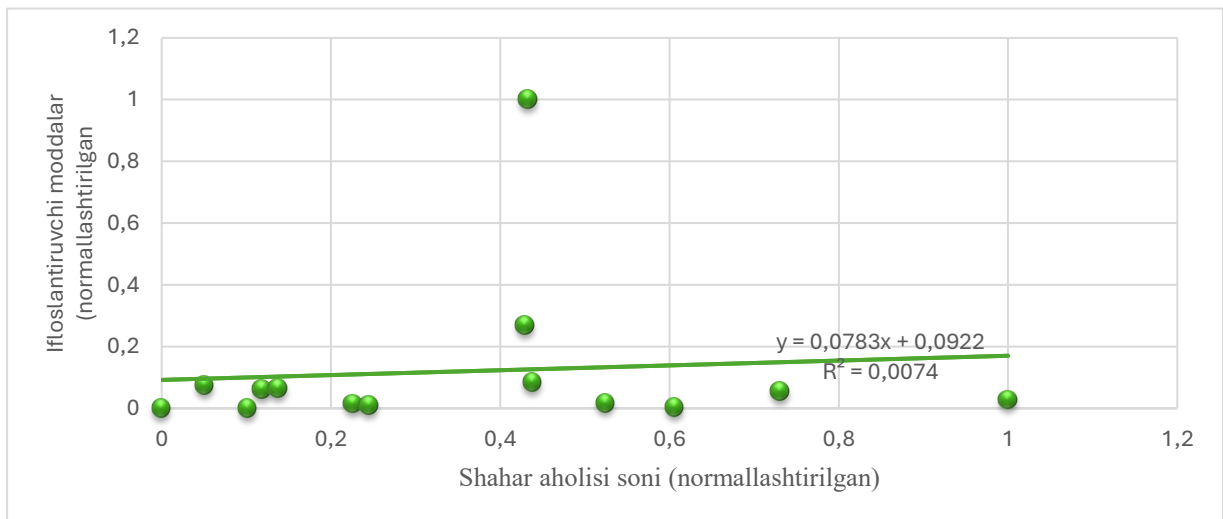
¹ Muallif ishlanmasi

4-rasm. Viloyatlar bo'yicha ekologik barqarorlik indeksi (2023)¹

- Yuqori barqarorlik: Qoraqalpog'iston, Navoiy, Xorazm
- Past barqarorlik: Toshkent, Andijon, Farg'ona

Mazkur indeks viloyatlarning ekologik "sog'lomligi"ni demografik va ifloslantiruvchi yuklama bilan uyg'un holatda baholash imkonini beradi(4-rasm).

5-rasm. Demografik bosim va ekologik yuklama o'rtasidagi bog'liqlik (2023)²

¹ Muallif ishlanmasi

² Muallif ishlanmasi

Shuningdek, bu yondashuv resurslarni muvozanatli rejalashtirish uchun asos boʻlib xizmat qiladi. Tahlilning yakuniy bosqichida aholi soni (demografik bosim) va atmosferaga chiqarilgan ifloslantiruvchi moddalar oʻrtasidagi bogʻliqlik chiziqli regressiya orqali tahlil qilindi(5-rasm).

Natijalar shuni koʻrsatmoqdaki, demografik bosim ortgan sari ifloslanish hajmi mutanosib ravishda oshib bormoqda. Ayniqsa, yirik shaharlarda transport va sanoat sektorlari orqali hosil boʻlayotgan ifloslanish ekologik yuklamani keskin oshiradi.

Bu bogʻliqlik ekologik muvozanatning bevosita urbanizatsiya darajasiga bogʻliqligini koʻrsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oʻzbekiston viloyatlari kesimida olib borilgan tahlillar natijasida aholining joylashuvi, sanoat faoliyati va ifloslanish darajasi oʻrtasida yaqqol bogʻliqlik mavjudligi aniqlandi. Demografik zichlik oshgan hududlarda ekologik xavf indeksi yuqori boʻlib chiqdi. Toshkent, Andijon va Fargʻona viloyatlari xavf darajasi boʻyicha eng yuqori koʻrsatkichlarga ega hududlar sifatida ajralib turadi. Qoraqalpogʻiston, Navoiy va Xorazm viloyatlarida esa barqarorlik darajasi yuqori, xavf darajasi esa past koʻrsatkichda qayd etildi.

Tadqiqot davomida shahar va qishloq aholisi oʻrtasida demografik farqlar kuzatildi. Shahar aholisi oʻrtasida umr davomiyligi yuqoriroq, ammo tugʻilish darajasi pastroq. Qishloqlarda esa tugʻilish darajasi yuqori boʻlsa-da, oʻlim koeffitsiyenti nisbatan yuqoriroq boʻlib, bu sanitariya va sogʻliqni saqlash xizmatlari bilan bogʻliq.

Grafik tahlillar shuni koʻrsatdiki, shahar aholisi soni ortgani sari ifloslantiruvchi moddalar hajmi ham ortmoqda. Bu holat ekologik yuklamaning demografik bosim bilan chambarchas bogʻliqligini tasdiqlaydi. Ekologik barqarorlik indeksi esa aholi zichligi, ifloslanish va infratuzilma yuklamasi kamaygan hududlarda yuqori boʻlmoqda.

Shu asosda quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Ekologik xavf darajasi yuqori hududlarda ixtisoslashgan monitoring va nazorat tizimlarini tashkil qilish zarur. Bu hududlar uchun doimiy kuzatuv asosida maʼlumotlar yangilanib borilishi kerak.

2. Aholining muvozanatli joylashuvini taʼminlash uchun qishloq infratuzilmasini rivojlantirish, xizmatlar sifati va ish oʻrinlarini kengaytirish talab etiladi. Bu shahar aglomeratsiyalariga ortiqcha yuklamani kamaytiradi.

3. Ekologik barqaror hududlarda yashil infratuzilmani rivojlantirishga eʼtibor qaratish kerak. Bu hududlarda toza energiya, chiqindilarni kamaytirish va havo sifatini saqlab qolish boʻyicha dasturlar ishlab chiqilishi lozim.

4. Demografik yuklama yuqori bo'lgan viloyatlarda sog'liqni saqlash va sanitariya tizimlari imkoniyatlarini kuchaytirish, ayniqsa qishloq joylarda sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash zarur.

5. Barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun ekologik indikatorlar tizimini davlat rejalashtiruv va hududiy siyosatga integratsiya qilish kerak. Bu orqali tavakkal zonalar xaritalari asosida aniq qarorlar qabul qilish osonlashadi.

Ushbu takliflar ilmiy tahlillar natijalariga asoslangan bo'lib, ekologik xavflarni kamaytirish va hududiy muvozanatni mustahkamlashga qaratilgan amaliy choralarni ko'rsatadi. Tahlil asosida shakllangan indekslar va bog'liqliklar mahalliy va milliy darajadagi qaror qabul qiluvchi organlar uchun ishonchli ma'lumot bazasini taqdim etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ja'farov, O. (2025). Axloqiy inqiroz va global madaniyat. O'zbekiston axborot va madaniyat jurnali.

2. Soliyev, B. (2021). Aholi geografiyasi va demografiya asoslari. Namangan: NamDU.

3. Numanova, Z. (2024). Shahar aglomeratsiyalari va ularning rivojlanish xususiyatlari. Geografik tadqiqotlar.

4. Ibragimov, I. I., & Najmiddinova, G. O. (2024). Urbanizatsiyaning ta'siri shahar rivojlanishiga. Toshkent arxitektura qurilish universiteti ilmiy axboroti.

5. Dai, R., Xiao, C., Liang, X., Jia, L., Jia, Y., & Yao, J. (2025). Evaluation of ecological geological environment carrying capacity. Scientific Reports. <https://www.nature.com/articles/s41598-025-85761-1>

6. Chen, W., Zhang, X., & Liu, X. (2024). Ecosystem services and security pattern of Tianshan Mountains. GeoChina Journal.

7. Trinder, J., & Liu, Q. (2020). Assessing environmental impacts of urban growth using remote sensing. Geo-spatial Information Science, 23(2), 105–119.

8. Chun, L. (2020). Geo-ecological coordination and sustainability in Chongqing. Sustainable Cities and Society, 63, 102492.

9. Hamilton, H. (2015). Ten dimensions of environmental modeling. Environmental Modelling & Software, 66, 94–103.

10. Xu, K., Zhang, X., & Wang, Y. (2011). Urban construction suitability in Hangzhou. Computers, Environment and Urban Systems, 35(4), 307–315.

11. Wahba, M., & El-Hussiny, M. (2025). GIS-AHP-based construction site suitability assessment. Journal of Infrastructure Systems.

12. Shinwari, M. I., Ahmad, I., & Waseem, M. (2025). Groundwater contamination risk in Islamabad using GIS-DRASTIC. *Environmental Science and Pollution Research*.
13. Daneshvar, M. R., Bagheri, S., & Ayoubi, S. (2019). Urban sprawl and regional climate change in Mashhad. *Ecological Processes*, 8(1), 1–12.
14. Degefu, M., & Asefa, Y. (2024). Landfill site selection using AHP in Arerti. *Environmental Systems Research*.
15. Mohammed, Y., Ahmed, R., & Qadir, A. (2025). Groundwater recharge zones in NE Iraq. *Scientific Reports*.
16. Seto, K. C., Güneralp, B., & Hutyrá, L. R. (2014). Global urban expansion and its environmental impacts. In *Urbanization, Biodiversity and Ecosystem Services* (pp. 23–38). Springer.
17. Batty, M. (2012). *Smart cities and big data: Concepts, technologies and applications*. Cambridge: MIT Press.
18. Beatley, T. (2011). *Biophilic cities: Integrating nature into urban design and planning*. Washington, DC: Island Press.
19. Wang, D., Liu, Y., Zhang, Y., & Li, Y. (2019). Ecological security pattern in Beijing-Tianjin-Hebei. *PeerJ*, 7, e7306.
20. Rees, W. E., & Wackernagel, M. (1996). Urban ecological footprints and sustainability. *Environmental Impact Assessment Review*, 16(4–6), 223–248.
21. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. Stat.uz rasmiy portali. <https://stat.uz>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, aprel, 4-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**